

Counseling in Cancer Patient

พ.ว. ศิริพร ตาละชีพ

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

ขอบเขตเนื้อหา

- การเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยมะเร็งและญาติ
- Genetic Counseling

เมื่อเป็น
มะเร็ง

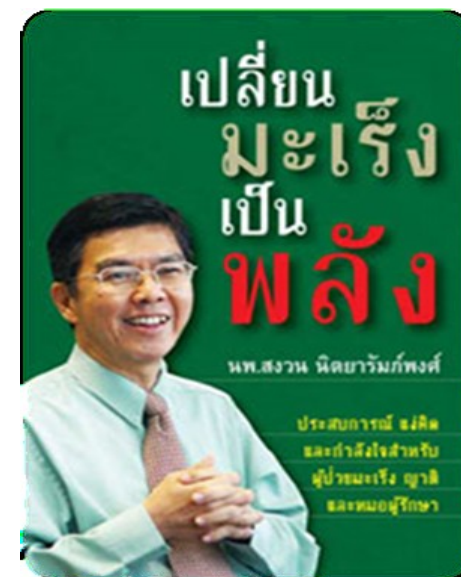
- ผู้ป่วย และผู้ใกล้ชิด จำต้องมีการปรับตัวเพื่อรับสถานการณ์ใหม่ๆที่อาจเกิดขึ้น
- "คุณไม่สามารถปฏิเสธตนเองได้ว่าไม่ได้เป็นมะเร็ง แต่คุณสามารถรับมือกับมันได้"

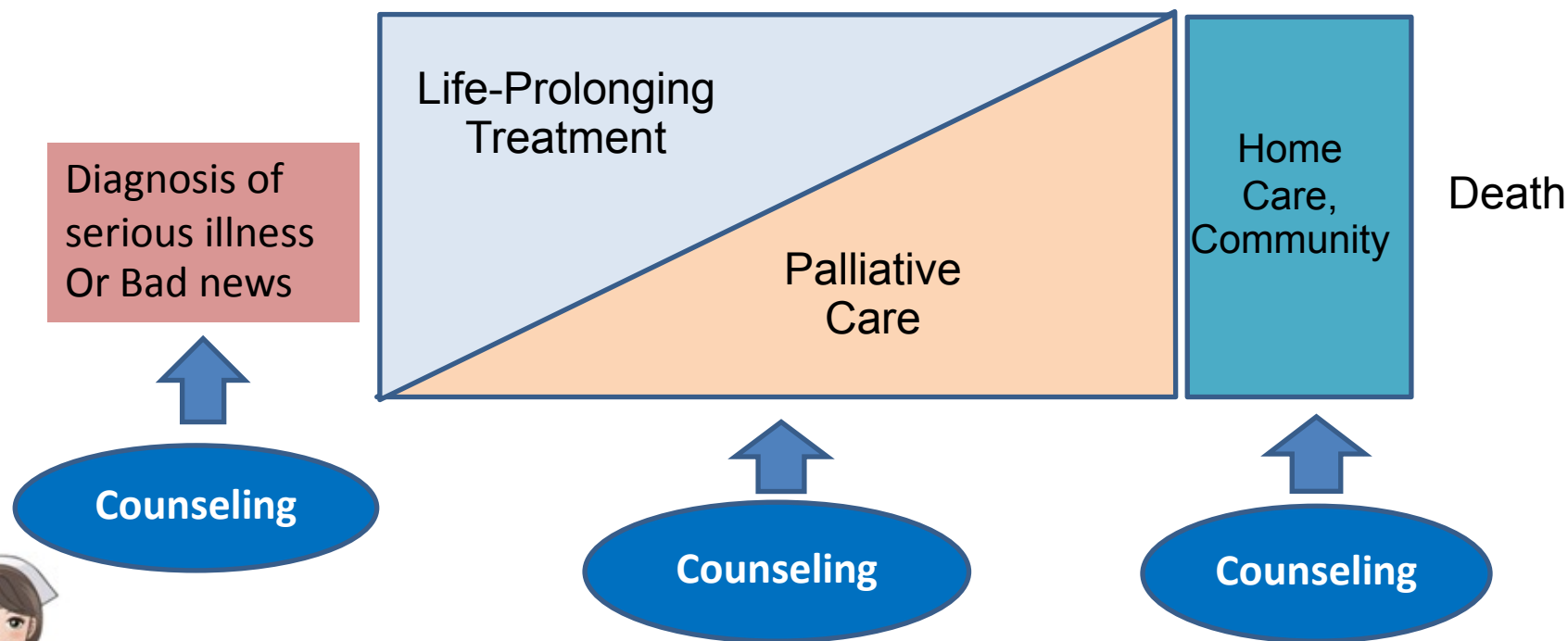
- “การพบโรคมะเร็งย่อมเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในชีวิต ผมก็คงเหมือนกับผู้ป่วยมะเร็งทุกคนที่อดไม่ได้ที่จะตั้งคำถามว่าทำไมต้องเป็นผม และทำไมต้องเป็นตอนนี้ด้วย เพราะว่าวันที่พบว่ามึโรคร้ายนี้ อยู่ในตัวและในจุดที่สำคัญของร่างกาย กำลังเป็นช่วงของการที่เกือบจะถึงจุดสูงสุดของการที่จะทำสิ่งที่เราใฝ่ฝันมาตลอดชีวิต แต่อยู่ ๆ ผมก็ป่วยขึ้นมา การงานที่วางแผนไว้หลายเรื่องต้องชะงักหรือชะลอออกไป”

- “มันช่างเป็นเวลาที่เลวร้ายเหลือเกิดสำหรับผม นอกจากจะกลัวความเจ็บป่วยและความเจ็บปวดทางร่างกายแล้วมันยังทำให้คล้าย ๆ กับรู้สึกเว้งว่าง จากที่กำลังรู้สึกสนุกและมุ่งมั่นกับความดีบนหน้าของงานที่กำลังเดินไปได้อย่างดี”

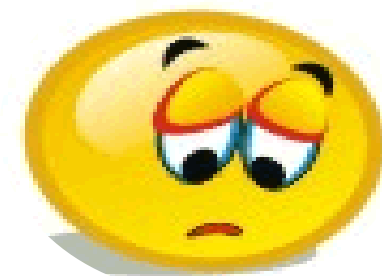

Counseling

ทัศนคติของผู้ป่วยต่อโรคมะเร็ง

- โรคร้ายแรงที่เป็นแล้วต้องตายทุกคน
- เป็นโรคที่ทุกข์ทรมาน
- เป็นแล้วรักษาไม่หาย
- มีการลุกลาม(กระจาย)ของโรค
- ค่าใช้จ่ายสูง

การให้คำปรึกษาผู้ป่วยโรคมะเร็ง

แบ่งออกเป็น 4 ระยะ

1. ระยะก่อนรับทราบผลการตรวจวินิจฉัย
2. ระยะรับทราบผลการตรวจวินิจฉัย
3. ระยะรับการบำบัด
4. ระยะสุดท้าย

ระยะก่อนทราบผลการตรวจวินิจฉัย

- **ขั้นตอนการให้การปรึกษา**
  - สร้างสัมพันธภาพ ตกลงบริการ
  - ค้นหาแรงจูงใจ การมาตรวจ
  - ประเมินความรู้ ความเชื่อ เกี่ยวกับโรคมะเร็ง
  - การตัดสินใจในการตรวจวินิจฉัย ข้อดี - ข้อเสีย

เป้าหมาย

- เข้าใจขั้นตอนการตรวจวินิจฉัย
- ตัดสินใจเข้ารับการตรวจวินิจฉัย
- เตรียมความพร้อมทางจิตใจก่อนรับฟังผลที่อาจเกิดขึ้น ถ้าเป็นมะเร็ง

ระยะรับทราบผลการตรวจวินิจฉัย

● ขั้นตอนการให้การปรึกษา

- ❖ เตรียมความพร้อมก่อนบอกผลการตรวจ
- ❖ แจ้งผลการตรวจ
- ❖ ตรวจสอบความเข้าใจในผลการตรวจวินิจฉัย
- ❖ วางแผน แก้ไขปัญหาและผลกระทบ
- ❖ ยุติบริการ

เป้าหมาย

- ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นทางจิตใจ อารมณ์
  - > ยอมรับ
- เข้าใจผลการตรวจวินิจฉัย First diagnosis
  - > การแจ้งข่าวร้าย

ระยะรับการบำบัด

• ขั้นตอนการให้การปรึกษา

- สร้างสัมพันธภาพ ตกลงรักษาและทบทวนเรื่องราว
- แนวทางการรักษา
- ประเมินผลกระทบทางด้านจิตใจ สังคมที่อาจเกิดขึ้น
- สรุปรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้น
- วางแผนแก้ไขปัญหา
- ยุติบริการ

เป้าหมาย : ระยะเวลาการรักษา

- ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง จนสิ้นสุดการรักษา
- เข้าใจ ยอมรับ และร่วมมือในการรักษา
- เผชิญกับผลกระทบทางจิตใจ สังคม ที่เกิดในระหว่างการรักษาได้อย่างเหมาะสม
- ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการรักษา

ระยะสุดท้าย

กลุ่มผู้ป่วยในระยะที่โรคลุกลามเกินกว่าจะรักษาให้หายขาดได้ด้วยวิธีการทางการแพทย์ การรักษาที่ทำได้ คือช่วยดูแลให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีจนกว่าจะระยะสุดท้ายของชีวิต ในฐานะผู้ให้การปรึกษาต้องบอกความจริงแก่ผู้ป่วย และช่วยให้ผู้ป่วยเผชิญกับความตายได้อย่างสงบ

การให้คำปรึกษาผู้ป่วยระยะสุดท้าย

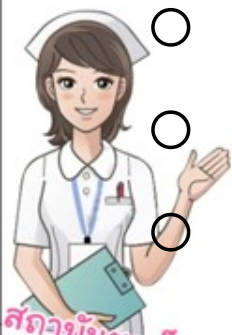
- ประเมินความคาดหวังต่อผลการรักษา
- สร้างสัมพันธภาพและทบทวนการรักษา
- บอกผลการรักษาหรือระยะของโรค
- ประเมินความต้องการคุณภาพชีวิต
- จัดการภาระกิจที่ค้างค้าง
- พูดคุยเรื่องความตาย
- ยุติบริการ

การดูแลและตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย

- การกระทำที่มุ่งเพื่อตัวผู้ป่วย
- อธิบายข้อมูลเพื่อให้ผู้ป่วยเข้าใจ
- การมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- สภาพแวดล้อมที่สะดวก สบาย สงบ
- ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแล
- มีโอกาสได้สั่งเสีย ลำลาบุคคลที่เป็นที่รัก
- สร้างบรรยากาศที่ไม่เศร้าหมอง
- ผู้ป่วยมีโอกาสร่วมตัดสินใจ
- บรรเทาความทุกข์ทรมานอย่างมีประสิทธิภาพ
- เคารพในความประสงค์ของผู้ป่วย

บทบาทพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย

- การให้คุณค่า (Valuing)
- การสร้างสัมพันธภาพ (Connecting)
- การสร้างพลังอำนาจ (Empowering)
- การดูแลและการกระทำ (Doing for)
- การหาความหมาย (Finding meaning)
- การดำรงดุลยภาพแห่งตน (Preserving own integrity)

การสำรวจตนเอง

การให้คุณค่าตนเอง

การยอมรับตนเอง

รูปแบบการดูแลผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย

- การประเมิน
- การให้ข้อมูล
- การให้คำปรึกษา
- การจัดการอาการ
- การดูแลจิตใจและจิตวิญญาณ
- การส่งต่อการดูแล
- การสนับสนุนการดูแลที่บ้าน

การแจ้งข่าวร้าย

- ข้อมูลที่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อผู้ได้รับ
  - **Diagnosis**
  - **Therapy**
  - **Prognosis**
  - **Outcome**

ปฏิกิริยาทางจิตใจ

- Shock / Denial
- Anger
- Bargaining
- Depress
- Acceptance

ระยะและปฏิกิริยาต่อการเจ็บป่วยของผู้ป่วย	อาการแสดง
ระยะช็อกและปฏิเสธ (Shock & Denial)	ผู้ป่วยจะนิ่งแสดงความตกใจ อาจกล่าวว่าเป็นไปไม่ได้ ไม่ใช่ผม มีความผิดพลาดในการตรวจ ไม่ยอมรับความจริง ไม่ยอมพูดถึงการเจ็บป่วยของตนเอง
ระยะโกรธ (Anger)	ผู้ป่วยมีอาการรุนแรง พุดจาก้าวร้าว อิจฉาริษยา และต่อต้าน ผู้ป่วยอาจพูดว่า “ทำไมต้องเป็นฉัน” “โทษผู้รักษา” โกรธความโชคร้ายของตน และโกรธคนรอบข้าง
ระยะต่อรอง (Bargaining)	ผู้ป่วยมักพูดขอต่อรองหรือตกลงสัญญาเรื่องขอให้ชีวิตอยู่ต่อไปกับพระเจ้า หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือส่วนใหญ่มักปกปิดคำสัญญา/ต่อรองนั้น สาเหตุมักเกิดจากความรู้สึกผิดที่ทำในอดีต
ระยะซึมเศร้า (Depression)	ผู้ป่วยเข้าใจแล้วไม่สามารถปฏิเสธความจริงเกี่ยวกับความเจ็บป่วย รู้สึกสูญเสียทุกอย่าง โศกเศร้ากับสิ่งที่เกิดขึ้น กังวลเรื่องค่าใช้จ่าย โอกาสที่จะอยู่กับครอบครัว ระยะนี้จะหมดหวัง สลดใจผู้ป่วยอาจนอนซึมทั้งวันไม่สนใจอะไร
ระยะยอมรับ (Acceptance)	เริ่มทำใจยอมรับได้ อารมณ์ดีขึ้นยอมรับความช่วยเหลือต่างๆในการจัดการกับอารมณ์เศร้า หรือเตรียมตัวสำหรับความตาย รอช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบ

ข้อผิดพลาดที่พบบ่อย

- ให้ข้อมูลที่ยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน
- ไม่ให้เวลาหรือเปิดโอกาสให้ซักถาม
- ไม่ได้จัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้น
- พูดยุติความหวังในสิ่งที่ไม่ตรงกับความจริง
- ไม่ให้ทางเลือก-ความหวังใด ๆ กับผู้ป่วย

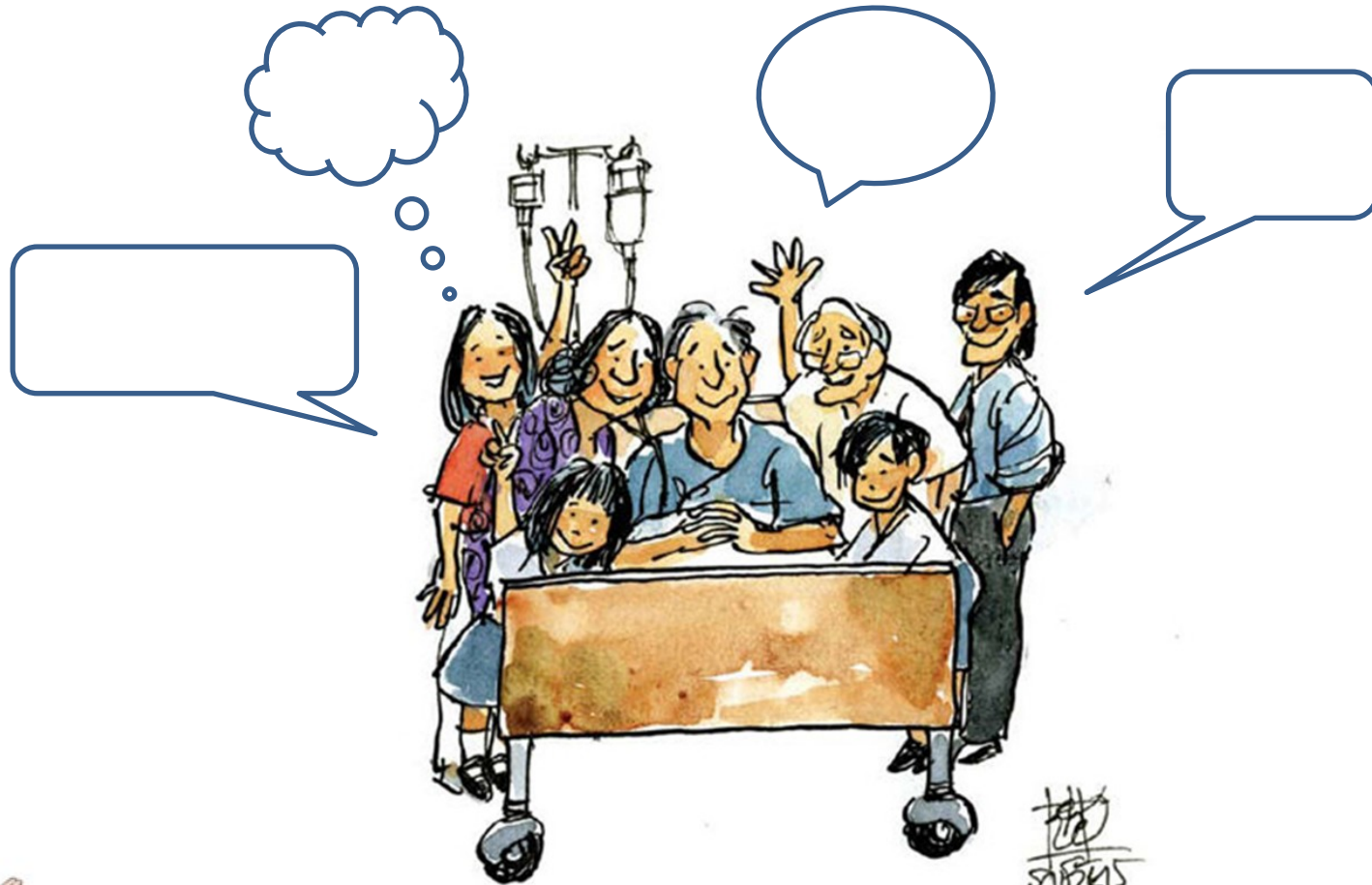

อุปสรรคต่อผู้ให้บริการปรึกษา

- ขาดความมั่นใจในการตอบคำถาม
- กลัวการจัดการกับปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

เมื่อคนในครอบครัวเป็นมะเร็ง

เตรียมความพร้อม ?

- ประเมินการรับรู้ต่อการเจ็บป่วย
- ประเมินความเชื่อ ทักษะเกี่ยวกับโรคและการรักษา
- การมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว
- ความสัมพันธ์ของสามี-ภรรยา
- ปัญหาด้านสังคม: อาชีพ ภาพลักษณ์
- ช่องทางให้บริการ

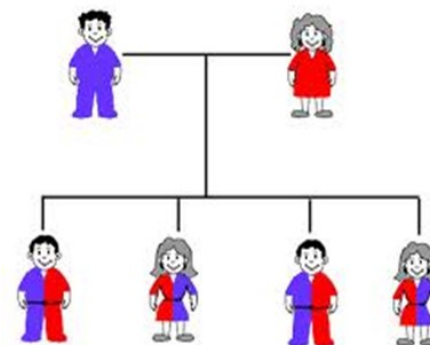

มะเร็งกับกรรมพันธุ์

มะเร็ง.....กรรมพันธุ์

- พบได้ร้อยละ 5 -10
- เกิดในคนอายุน้อย
- ความสำคัญ การปฏิบัติตัวที่เหมาะสม
และการคัดกรอง ค้นหา อย่างสม่ำเสมอ

การประเมินประวัติครอบครัว

ลักษณะของมะเร็งที่ควรสงสัยว่าเป็นกรรมพันธุ์ ได้แก่ข้อหนึ่งข้อใด ต่อไปนี้

- มีญาติชั้นที่ 1 (พ่อ แม่ พี่ น้อง) ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งเต้านมก่อนอายุ 50 ปี
- มีประวัติคนในครอบครัว เป็นโรคมะเร็งเต้านมทั้งสองข้างและ/หรือมะเร็งรังไข่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดในบุคคลเดียว
- มีประวัติเพศชายในครอบครัวเป็นโรคมะเร็งเต้านม
- สมาชิกในครอบครัวเป็นมะเร็งเต้านมและ/หรือรังไข่ตั้งแต่สองคนขึ้นไป
- สมาชิกในครอบครัวเป็นมะเร็งชนิดที่เกี่ยวข้องกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เช่น มะเร็งเต้านมเกี่ยวข้องกับมะเร็งรังไข่ มะเร็งลำไส้ใหญ่เกี่ยวข้องกับมะเร็งทางเดินอาหารส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ลำไส้เล็ก ตับ ทางเดินน้ำดี ตับอ่อน ไต ท่อปัสสาวะ มดลูกและสมอง

○ มะเร็งที่เกิดขึ้นหลายตำแหน่งในบุคคลเดียวกัน ทั้งที่เกิดขึ้นพร้อมกันและเกิดขึ้นภายหลังเป็นมะเร็งเต้านมหรือรังไข่ที่เป็นซ้ำ ภายหลังได้รับการรักษาในครั้งแรกจนหายแล้ว

Risk Ladder for BRCA 1/2 mutation

- Bilateral Breast + Ovary in 1.....up to 50 %
- Bilateral Breast in 1 + Ovary in 1.....25-40 %
- Breast + Ovary in 1 + Breast or Ovary.....25 %
- Breast in 1 + Ovary in 1.....17 – 35 %
- Breast and Ovary in 1.....14 – 18 %
- Breast in young age < 40.....5 – 8 %
- Average age single case.....< 1 %

ชื่อผู้ป่วย
ติด Sticker
No.Phone.....

บันทึกครั้งที่ 1 2 3 4
วันที่.....
ผู้บันทึก.....

แบบบันทึกประวัติครอบครัวผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

A บันทึกประวัติครอบครัวผู้ป่วยในรูปแบบPedigree

B การประเมินประวัติครอบครัว

ลักษณะของมะเร็งที่ควรสงสัยว่าเป็นกรรมพันธุ์ ได้แก่ข้อหนึ่งข้อใด ต่อไปนี้

- มีญาติชั้นที่ 1 (พ่อ แม่ พี่ น้อง) ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งเต้านมก่อนอายุ 50 ปี
- มีประวัติคนในครอบครัว เป็นโรคมะเร็งเต้านมทั้งสองข้างและ/หรือมะเร็งรังไข่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดในบุคคลเดียว
- มีประวัติเพศชายในครอบครัวเป็นโรคมะเร็งเต้านม
- สมาชิกในครอบครัวเป็นมะเร็งเต้านมและ/หรือรังไข่ตั้งแต่สองคนขึ้นไป
- สมาชิกในครอบครัวเป็นมะเร็งชนิดที่เกี่ยวข้องกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เช่น มะเร็งเต้านมเกี่ยวข้องกับมะเร็งรังไข่ มะเร็งลำไส้ใหญ่เกี่ยวข้องกับมะเร็งทางเดินอาหารส่วนอื่นๆ ได้แก่ ลำไส้เล็ก ตับ ทางเดินน้ำดี ตับอ่อน ไต ท่อปัสสาวะ มดลูกและสมอง
- มะเร็งที่เกิดขึ้นหลายตำแหน่งในบุคคลเดียวกัน ทั้งที่เกิดขึ้นพร้อมกันและเกิดขึ้นภายหลังเป็นมะเร็งเต้านมหรือรังไข่ที่เป็นซ้ำ ภายหลังได้รับการรักษาในครั้งแรกจนหายแล้ว

เป็น /สงสัย Hereditary Breast cancer   ไม่ใช่ Hereditary Breast cancer

ผลการประเมิน

โรคที่สงสัย   HBOC   HNPCC   LFS   HBCC   Other.....

C การดูแลต่อเนื่อง /แพทย์เจ้าของไข้.....

Cancer Counseling (ระบุประเด็นปัญหา).....

.....
.....
.....
.....
.....

Cancer cluster and corresponding syndromes

- **HNPCC** : CRC , Endometrium, Urinary pelvis , GI Tract, sebaceous gland CA, GMB , Breast , Sarcoma
- **HBOC** : Breast, Ovarian, Prostate , Pancreas
- **LFS** : Breast, Leukemia, Sarcoma , Brain
- **HBCC** : Lobular breast, Colon
- **MEN 1 and 2**
- **VHL** : Cerebellar hemangioblastoma , Hypernephroma, Pheochromocytoma

Risk Ladder for BRCA 1/2 mutation

- Bilateral Breast + Ovary in 1.....up to 50 %
- Bilateral Breast in 1 + Ovary in 1.....25-40 %
- Breast + Ovary in 1 + Breast or Ovary.....25 %
- Breast in 1 + Ovary in 1.....17 – 35 %
- Breast and Ovary in 1.....14 – 18 %
- Breast in young age < 40.....5 – 8 %
- Average age single case.....< 1 %

Genetic Counseling

ประโยชน์

- สบายใจ ลดความกังวลในการครุ่นคิด สงสัยว่าตนเองจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งหรือไม่
- ทราบถึงกระบวนการตรวจคัดกรอง และการตรวจเช็คสุขภาพ ในวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง โดยไม่ต้องกังวลถึงการเลือกตรวจ
- ทราบถึงอัตราการเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งของตนเองและสมาชิกในครอบครัว
- การตรวจคัดกรอง และพบตั้งแต่ระยะเริ่มแรก สามารถรักษาโรคให้หายขาดได้

ตัวอย่างคำพูดของผู้ให้การปรึกษา

- แสดงความเข้าใจและยอมรับ
- “ดูคุณรู้สึกยุ่งยากกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวคุณ”
- “ความรู้สึกและสิ่งที่คุณแสดงอยู่ขณะนี้มักเกิดขึ้นกับใครก็ตามที่ต้องอยู่ในสภาวะเช่นเดียวกับคุณ”

ตัวอย่างคำพูดของผู้ให้การปรึกษา

- **วิธีประเมินการรับรู้ต่อปัญหา**
- “คุณมองสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นกับคุณอย่างไรบ้าง”
- “คุณคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับคุณขณะนี้มีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด”
- “ปัญหาของคุณขณะนี้เหมือนหรือแตกต่างกับปัญหาที่คุณเคยพบอย่างไรบ้าง”

ตัวอย่างคำพูดของผู้ให้การปรึกษา

- ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเผชิญกับความเป็นจริง
- “ถึงแม้คุณจะบอกว่ายอมรับได้ แต่ก็ยังเห็นคุณไม่สบายใจกับเรื่องนี้”
- “ทุกครั้งที่คุณบอกว่าทำใจได้แล้ว สังเกตเห็นว่า น้ำเสียงคุณดูเศร้าอยู่เสมอ”

ตัวอย่างคำพูดของผู้ให้การปรึกษา

- **ปรับความคาดหวังที่ต่างจากความเป็นจริง**
- “ถ้าอะไรก็ตามไม่เป็นไปตามความคาดหวังของคุณ คุณมักจะเผชิญกับสิ่งนั้นอย่างไร”
- “คงเป็นไปได้ยากที่จะให้ทุกอย่างเป็นไปได้อย่างที่คุณ ต้องการ เราลองมาดูว่ามีเรื่องอื่นหรือไม่ที่สามารถ ทำให้คุณได้สิ่งที่คุณต้องการ”

ตัวอย่างคำพูดของผู้ให้การปรึกษา

- แสดงการสนับสนุนกำลังใจและค้นหาแรงเสริม
- “ ถึงแม้จะดูเป็นเรื่องยุ่งยากที่เกิดขึ้น แต่คงไม่เกินความสามารถของคุณที่จะเผชิญมันได้”
- “ คุณพบกับเหตุการณ์ต่างมามากมายในชีวิต ซึ่งคุณจะเห็นว่า มีสิ่งต่าง ๆ ในตัวคุณที่ช่วยให้คุณผ่านมาได้ถึงวันนี้”

ตัวอย่างคำพูดของผู้ให้การปรึกษา

- แสดงให้ตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา
- “คุณคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับคุณ หากคุณตัดสินใจที่จะ.....”
- “คุณคาดว่าผลที่จะเกิดตามมานั้นเป็นอย่างไร ถ้าคุณ.....”
- “คุณรู้สึกพอใจหรือไม่ถ้าเกิดเหตุการณ์.....ตามมา”

THANK YOU

